

Některé aspekty možné odpovědnosti státu za škodu v provozu golfových sportovišť a resortů v souvislosti s koronavirovými opatřeními.

Vláda České republiky svým usnesením č. 194 ze dne 12. března 2020 v důsledku kritické situace v souvislosti se šířením koronaviru na území České republiky a dalších, zejména Evropských zemí, vyhlásila nouzový stav.

Ze shora uvedených důvodů došlo k přijetí řady krizových opatření, které již z povahy věci přinášejí situace, za kterých dochází ke vzniku škod.

V tomto článku se budeme zabývat okolnostmi, za kterých ke škodám může docházet, jak jim předcházet, resp. jaké jsou nároky poškozených subjektů ve vztahu ke golfovým hřištím či areálům.

Nárok na náhrady škody v daném případě vychází z ustanovení § 36 odst. 1 zák. č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, krizový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Dle shora uvedeného předpisu platí, že *„stát je povinen nahradit škodu způsobenou právníkům a fyzickým osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními prováděnými podle tohoto zákona“*.

Tato podmínka je splněna, neboť:

1. Usnesením vlády ČR č. 199 ze dne 12. 03. 2020 o přijetí krizového opatření, vláda zakázala:
 - a. s účinností ode dne 13. března 2020 od 6:00 hod. sportovní, spolkové a jim podobné akce, a to jak veřejné, tak soukromé, s účastí převyšující ve stejný čas 30 osob, a to do odvolání,
 - b. s účinností od 13. 3. 2020 od 6:00 přítomnost veřejnosti v čase mezi 20:00 hod a 6:00 hod v provozovnách stravovacích služeb
2. Usnesením vlády ČR č. 203 ze dne 13. 03. 2020 o přijetí krizového opatření, vláda zakázala:
 - a. s účinností od 16. března 2020 00:00 hodin zákaz vstupu pro všechny cizince s výjimkou cizinců pobývajících s přechodným

pobytem nad 90 dnů nebo trvalým pobytem na území České republiky

3. Usnesením vlády ČR č. 211 ze dne 14. 03. 2020 o přijetí krizového opatření, vláda zakázala:

a. s účinností ode dne 14. března 2020 od 6:00 hod. do dne 24. března 2020 do 6:00 hod přítomnost veřejnosti v provozovnách stravovacích služeb

4. Usnesením vlády ČR č. 214 ze dne 15. 03. 2020 o přijetí krizového opatření, vláda zakázala:

a. s účinností ode dne 16. března 2020 od 6:00 hod. do dne 24. března 2020 prodej ubytovacích služeb,

b. s účinností ode dne 16. března 2020 od 6:00 hod. do dne 24. března 2020 vláda zakázala přítomnost veřejnosti v provozovnách poskytovatelů služeb – vnitřní i venkovní sportoviště,

Odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám. Jde tedy o odpovědnost objektivní a bude na státu, aby tvrdil a následně prokazoval „že si poškozený škodu sám způsobil“.

Je důležité vnímat, že nárok na náhradu škody s uvedením důvodů lze úspěšně uplatnit pouze ve striktně vymezených lhůtách, a to výhradně písemně, u příslušného orgánu krizového řízení do 6 měsíců od doby, kdy se poškozený o škodě dozvěděl (subjektivní lhůta), nejdéle do 5 let od vzniku škody (objektivní lhůta), jinak právo zaniká. Zákon sice dává orgánu krizového řízení možnost v případech hodných zvláštního zřetele přiznat náhradu škody i po uplynutí termínu k podání žádosti nebo i bez podání žádosti, ale nejdéle do 5 let od vzniku škody a je nutno upozornit, že na prominutí zmeškání lhůty není nárok a nelze s tím počítat.

V praxi je tedy ustanovení ohledně uplatňování nároků třeba důsledně vykládat tak, že k promlčení nároku na náhradu škody dojde za šest měsíců po vzniku škody, přičemž je otázkou, kdo bude subjektem, u kterého musí být nárok uplatněn. Může jím být Ministerstvo vnitra či Ministerstvo zdravotnictví či jiný orgán, který vydal předmětné krizové opatření, od něhož se bude nárok odvíjet, neboť dle odst. 4 citovaného § 36 platí, že „*Peněžní náhradu poskytne ten orgán krizového řízení, který nařídil krizové opatření nebo cvičení, při němž anebo v jehož důsledku vznikla škoda či újma.*“. Z důvodu procesní opatrnosti proto bude vhodné uplatnit nárok u všech takových orgánů státní správy, ale vždy rovněž u Ministerstva vnitra jako organizační složky státu, která má ve své gesci problematiku krizového řízení.

V případě, že orgán odmítne zcela nebo částečně plnění podle řádně uplatněného nároku, lze se náhrady škody domáhat žalobou. Je důležité vnímat, že bez předchozího uplatnění nároku u příslušného orgánu krizového řízení nebude žalobě vyhověno.

Při vědomí shora uvedeného je třeba konstatovat, že současná situace má, v důsledku krizových opatření, pro provoz sportovišť, resp. golfových resortů naprosto zásadní negativní dopady, které lze souhrnně označit za škody. Tyto škody je z důvodu přehlednosti vhodné dělit na jednotlivé podskupiny, neboť podle jejich povahy bude rozdílně přistupováno k jejich kvantifikaci, posuzování a refundaci.

V zásadě půjde tedy o tyto skupiny:

1. Škody spočívající v povinnosti zaměstnavatele vyplácet mzdy přes to, že je provoz uzavřen či dočasně omezen z důvodu mimořádných opatření učiněných vládou – v tomto případě tedy uzavření restaurací, hotelů a sportovišť, z pohledu golfu „golfových areálů“. Pod tento pojem je třeba podřadit i samostatné drivingy nebo indoory.
2. Škody spočívající ve vynaložených nákladech na provoz.
3. Ušlý zisk.
4. Neschopnost splácení dřívějších půjček a úvěrů v důsledku krizových opatření.
5. Materiální škody – např. zkažené potraviny, znehodnocené zásoby atd.
6. Nutnost zajistit provozní financování a riziko úpadku.

K jednotlivým skupinám:

AD 1) Škody spočívající v povinnosti zaměstnavatele vyplácet mzdy přes to, že je provoz uzavřen či dočasně omezen z důvodu mimořádných opatření učiněných vládou – v tomto případě tedy uzavření restaurací, hotelů a sportovišť, z pohledu golfu „golfových areálů“. Pod tento pojem je třeba podřadit i samostatné drivingy nebo indoory.

Ministerstvo práce a sociálních věcí vydalo „Pracovněprávní desatero boje s koronavirem“, tedy jakousi tabulku, ve které jsou celkem přehledně uspořádány jednotlivé situace a způsoby jejich řešení. Na golfové resorty budou dopadat zejména opatření v desateru specifikovaném pod č. **VIII – Dočasné uzavření nebo omezení provozu v důsledku mimořádných opatření učiněných na základě krizového zákona (např. ve vazbě na usnesení vlády – posilovny, obchody s oblečením, restaurace).**

Podle tohoto opatření tedy v případě, že dojde k uzavření nebo omezení provozu, mají zaměstnanci ve smyslu ust. § 208 ZP nárok na náhradu mzdy ve výši 100 % průměrného výdělku s tím, že zaměstnavateli bude vyplácena refundace (náhrada) takto vyplacených mezd ve výši 80 %.

V tomto bodě se určitě na první pohled nabízí úvahy (spekulace) nad aplikací některých jiných bodů (např. VI), ale obecně lze spíše doporučit příliš nespekulovat, neboť bod VIII je jednoznačný.

Podmínkou pro přiznání nároku tedy bude prokázání, že:

- skutečně došlo k uzavření provozu a že zaměstnanci opravdu žádnou práci pro zaměstnavatele nevykonávali,
- doložení, že mzdy byly vyplaceny (toto ovšem souvisí s problematikou průběžného financování dle skupiny 6 níže v textu).

Zákoník práce v tomto případě nevyžaduje vydání zvláštního vnitřního předpisu.

Lze také uvažovat o aplikaci ust. § 209 ZP – tedy překážek v práci z důvodu dočasného omezení odbytu výrobků nebo omezení poptávky po poskytovaných službách (částečná nezaměstnanost), kdy zaměstnancům přísluší náhrada ve výši nejméně 60 %. V takovém případě ale MUSÍ k tomuto být vydán zvláštní vnitřní předpis zaměstnavatele (§ 209 odst. 2 ZP *in fine*) – taktéž bod VIII desatera.

Stát v této oblasti, tedy pomoc spočívající v úlevě od mzdových, resp. fixních nákladů situaci průběžně rozšiřuje a mění.

Dne 24. 03. 2020 na základě návrhu vlády Parlament ve stavu legislativní nouze schválil další podpůrná opatření například ve směru k matkám ošetřujících děti do 13 let, či živnostníků, kterým mají být na půl roku odpuštěny platby povinného důchodového pojištění, a to zpětně od března 2020 (jde tedy o OSVČ, které v rámci resortů nevykonávají činnost v rámci pracovního poměru, ale tzv. „na IČ“). Legislativní proces není dokončen (Senát a Prezident).

AD 2) Škody spočívající ve vynaložených nákladech na provoz.

V tomto případě se bude jednat o provozní náklady, jako jsou nájmy, odpisy, výdaje za elektřinu a podobně, a to jak na sportoviště, tak na hotely či ubytovací zařízení. Do této skupiny budou patřit i náklady na nutně vynaložené výdaje na nezbytnou údržbu sportoviště – v daném případě zejména sekání. S ohledem na to, že je vždy potřeba dbát na zásadu řádného hospodaření, bude třeba prokazovat, proč bylo v době, kdy platil zákaz vstupu na sportoviště, nutné hradit výdaje. Konkrétně půjde o to, že například v době, kdy platí zákaz vstupu na sportoviště nepochybně neobstojí tvrzení, že bylo nutné dvakrát denně stříhat

greeny a tyto válcovat, aby byla rychlost na mistrovské úrovni 10 stop, či častého stříhání drah atd., když po dobu zákazu postačí greeny, dráhy i odpaliště stříhat méně často.

Zároveň platí, že mzdové výdaje na tuto nezbytnou údržbu (provozní pracovníky nelze ponechat doma, takže jim bude náležet normální mzda) budou rovněž škodou v této skupině. Do mzdových výdajů na nezbytnou údržbu budou také patřit výdaje na mzdy pro pracovníky údržby na hotelích nebo za ostrahu – zkrátka za zaměstnance, bez jejichž práce se resort neobejde bez ohledu na to, že je uzavřen.

Je všeobecně doporučeno, aby se veškeré výdaje průběžně evidovaly, neboť poté, co bude obnovena možnost provozu může v záplavě provozních záležitostí dojít k opomenutí. To znamená evidence počátečních a později konečných stavů měřidel elektřiny či plynu, či výkazy spotřebovaných PHM, odvedené práce pracovníků údržby a na to vázaných mzdových prostředků při nezbytné údržbě sportoviště.

AD 3) Ušlý zisk.

Ušlý zisk je zvláštní kategorií a v jeho výkladu bývají poškození často vedeni spíše snahou vykonstruovat nějaký nárok takříkajíc „za každou cenu“.

Na rozdíl od skutečné škody, kterou lze zjednodušeně definovat jako něco, co z majetku poškozeného ubylo (přičemž je nutno poměřovat hodnotu před a po vzniku škodní události, tedy skutečnou škodou je rozdíl mezi „před“ a „potom“), ušlý zisk je újmou, spočívající v tom, že v důsledku škodní události nedošlo k rozmnožení majetku o tolik, o kolik by bylo možno rozumně předpokládat při „obvyklém běhu věcí“. Toto je stěžejní výchozí pojem k pochopení toho, že poškozený bude muset tvrdit a prokazovat, na základě, čeho dospěl k požadovanému nároku na náhradu ušlého zisku. Bude tedy nezbytné, aby měly resorty své nároky velmi pečlivě podložené listinnými důkazy, např. smlouvami, výsledky hospodaření z minulých období, přehledy počtu ubytovaných a tržeb, či kalkulacemi atd.

Například výpadek v příjmech z titulu zmařené reklamní smlouvy (byl naplánován turnaj, za jehož realizaci a svou propagaci během turnaje měl partner zaplatit na základě smlouvy o propagaci) za turnaj, který byl „zakázán“ krizovým opatřením, bude rovněž možno klasifikovat jako ušlý zisk.

Zároveň je třeba si uvědomit, že v případě ušlého zisku se bude velmi detailně zkoumat, zda resort učinil vše pro to, aby takovouto škodu minimalizoval – tedy např. zda nebylo možno turnaj posunout.

AD 4) Neschopnost splácení dřívějších půjček a úvěrů v důsledku krizových opatření.

Odpovědnost za splácení dluhu leží ve většině případů zcela na bedrech dlužníka. Jestliže ale dlužník je typicky podnikatelem, který řádně splácí splátky úvěru nebo zápůjčky (lidově „půjčky“) a nastane situace na jeho vůli nezávislá, která mu zabrání ve splácení jeho dluhu (vyšší moc), může se za výjimečných okolností liberovat (vyvinut) z povinnosti takový dluh splatit včas, v původně stanovených termínech splatnosti a neodpovídat tak za škodu, kterou by utrpěl věřitel, např. nedodržením termínu splátky či splátek dluhu.

Konkrétně ustanovení § 2913 odst. 2 občanského zákoníku totiž stanoví, že pokud škůdce prokáže, že mu ve splnění povinnosti zabránila mimořádná nepředvídatelná a nepřekonatelná překážka vzniklá nezávisle na jeho vůli, může se zprostit povinnosti k náhradě takové škody.

Pandemie onemocnění COVID-19 a omezení zavedená státními orgány mohou takovou nepředvídatelnou a nepřekonatelnou překážku jistě představovat. Ostatně stav nouze pro celé území České republiky byl vyhlášen vůbec poprvé v historii, a vláda ČR jím omezila zásadním způsobem zejména právo podnikat a provozovat výdělečnou činnost v desítkách odvětví. To vše ve svém důsledku vede i k tomu, že dlužník nemůže sám o své vůli ovlivnit splátku či splátky svého dluhu, pokud nemůže získávat prostředky svou výdělečnou činností. Doporučuji proto s věřiteli komunikovat, sjednat např. odklad splátek z důvodu vyšší moci.

Tato koronavirová vyšší moc (dále jen „vyšší moc“) ve formě vyhlášení nouzového stavu a v jeho důsledku omezení výdělečné činnosti dlužníka, který např. splácí půjčku, tedy zakládá jeho právo, aby po něm věřitel nepožadoval náhradu škody za prodlení se splácením a s tím související právo na rozumný odklad splátky/splátek v důsledku takové vyšší moci. Bude záležet na konkrétní situaci a smluvním ustanovení. Zvláštní kapitolou je i uplatňování smluvních pokut (materializovaných náhrad škody), které nesmí být v rámci těchto důvodů hodných zvláštního zřetele v rozporu s dobrými mravy. Smluvní pokuty lze, došlo-li by k soudnímu sporu, moderovat, tedy navrhopvat jejich zrušení či snížení vzhledem k situaci vyšší moci.

K otázce vyšší moci, která v občanském zákoníku není jednoznačně definovaná, je třeba podotknout, že z hlediska svého vymezení má dispozitivní povahu. Jinými slovy, účastníci právních vztahů si mohou ujednat, co je za vyšší moc (tedy mimořádnou nepředvídatelnou a nepřekonatelnou překážku vzniklou nezávisle na vůli účastníka, která mu zabránila ve splnění povinnosti) v daném případě možno ještě považovat. Bude tedy velmi záležet na znění úvěrové smlouvy.

AD 5) Materiální škody – např. zkažené potraviny, znehodnocené zásoby atd.

Stát ponese odpovědnost i za škody vzniklé v provozu z důvodu např. znehodnocení zásob. Zde je však třeba mít důsledně na paměti, že v těchto případech bude vždy zkoumáno, zda byla dodržena zákonná povinnost generální prevence předcházení škod. Zjednodušeně řečeno, naskladněné jahody v chladničce v restauraci jsou zbožím podléhající rychlé zkáze a těžko lze spravedlivě požadovat, aby si kuchař, byť za sníženou cenu, odkoupil např. 10 kg jahod. Naproti tomu k hluboce zmraženým potravinám, pokud v době ukončení zákazu budou mít ještě dostatečnou lhůtu spotřeby, nelze argumentovat tím, že byly zlikvidovány. Stejně tak bude zkoumáno, zda nebylo možné zásoby před tím, než se staly nepoužitelnými, nějak využít (např. prodat za sníženou cenu či zamrazit).

Jinou povahu ale může mít například sezónní zboží. Například speciální edice triček či jiných předmětů pro nějaký konkrétní turnaj, který byl v důsledku krizových opatření zrušen, či investice do výroby reklamního banneru na takovýto „zakázaný“ turnaj apod. budou rovněž patřit do kategorie nároků.

AD 6) Nutnost zajistit provozní financování a riziko úpadku.

Z veřejně známých vystoupení i různých proklamací lze důvodně usuzovat, že přísliby kompenzací jsou skutečně míněny vážně. Přesto však nelze očekávat, že by (s výjimkou mzdových refundací) byly náhrady škod otázkou blízké budoucnosti.

Proto se určitá skupina resortů bude muset vypořádat s tím, že právě v období, kdy jsou výdaje největší, dochází k výpadku plánovaných tržeb a tyto výpadky bude potřeba sanovat.

Se sanací výpadků tržeb souvisí i tzv. program Covid (dál jen „program“), který spustila Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB) ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu. Principem programu je bezúročný úvěr

poskytnutý žadateli, pokud prokáže, že v souvislosti s koronavirovou epidemií a s vyhlášením stavu nouze utrpěl škodu na provozních výdajích (typicky vynaložené náklady na mzdy, nájmy, energie, zkrátka fixní náklady spojené s vyšší mocí, která nastala). Tuto škodu, zahrnující při splnění požadavků i ušlý zisk, žadatel spolu se žádostí předloží ČMZRB a ta rozhodne o poskytnutí bezúročného úvěru. V tuto chvíli je objem alokovaných prostředků vyčerpán, ale ministerstvo ve spolupráci s ČMZRB bude pravděpodobně spouštět tzv. další vlny.

Jestliže tedy žadatel požádá o zařazení do programu, přičemž tento program by mu měl sanovat ztráty z titulu jeho náhrady škody (alespoň částečně), neměl by spoléhat, že tento úvěr, který je nenárokový dostane, ale uplatnit zároveň u příslušné organizační složky státu (typicky Ministerstva vnitra, viz výše) i nárok na náhradu škody (uplatnění nároku na náhradu škody se promlčuje v 6měsíční lhůtě). Pokud žadateli ČMZRB poskytne bezúročný úvěr, na který však není právní nárok, může tento fakt být podkladem pro snížení požadované náhrady škody po státu, bude-li státem poškozenému žadateli poskytnut. Pokud úvěr poskytnut nebude, což nelze vyloučit, je třeba souběžně uplatňovat a posléze i zažalovat nárok na náhradu škody u soudu v plné výši.

V dané věci proto doporučuji komplexní postup a minimálně detailní konzultaci s profesionálním právním zástupcem. Náhrada škody po státu ve formě návrhu na kompenzace škod a podání souběžné žádosti o úvěr z programu Covid jsou spojené nádoby. Vláda ČR průběžně připravuje a vyhlašuje i další podpůrná opatření a balíčky, např. odklad odvodů a záloh daní z příjmů, ošetřovné, „kurzarbait“ apod. O uplatnění nároků na náhradu škody a podání žádosti o poskytnutí úvěru z programu úvěrování ČMZRB je však třeba žádat iniciativně, promyšleně, a neprováhat lhůty k uplatnění obou nároků.

Zároveň je třeba varovat před podpisy smluv bez jejich důkladného prostudování, neboť se v nich mohou skrývat ujednání o tom, že přijetím této formy státní podpory se účastník vzdává nároku na náhradu škody. Takové ujednání by ve svém důsledku mohlo vést až k pozdějšímu zamítnutí nároku na náhradu škody podle krizového zákona.

Otázkou, kterou není možné v tomto obtížném období vyloučit, je to, jakým způsobem bude možné řešit případný úpadek, tedy situaci, kdy nebude resort dlouhodobě schopen hradit své splatné závazky. Jak současná situace ovlivní řešení úpadku a jak v takové situaci postupovat, je záležitostí individuální. Průběh a podmínky insolvenčního řízení se zásadně nemění, ačkoliv je již nyní zřejmé, že se veškeré rozhodování v těchto věcech podstatným způsobem z důvodů přetížení systému prodlouží.

Především je nutné těmto situacím aktivně předcházet, a tedy nejen uplatnit včasné výše popsané nároky, ale současně i aktivně komunikovat s věřiteli a snažit se s nimi nalézt řešení. V této souvislosti opětovně upozorňujeme, že, jak uvedeno v předchozím textu, v souvislosti s pandemií koronaviru nabízejí bankovní instituce možnost mimořádného odkladu splátek úvěru.

Pokud je již situace nevyhnutelná a dojde k podání insolvenčního návrhu, ať již ze strany věřitelů nebo přímo ze strany resortu (podání návrhu ze strany zaměstnanců by nemělo hrozit s ohledem na program Antivir MPSV - viz shora zmiňovaná podpůrná opatření), pak je třeba uplatnit v souladu s výše uvedeným veškeré výše popsané nároky, neboť se nelze spoléhat, že to po prohlášení úpadku učiní insolvenční správce sám, neboť insolvenční správce nemusí s ohledem na již výše avizované prodlužování lhůt v insolvenčním řízení stihnout návrh podat v šestiměsíční lhůtě a mohlo by tak dojít i k promlčení předmětného nároku. Nezbývá tedy, než veškeré nároky precizovat a uplatnit nejlépe ještě před prohlášením úpadku.

Závěr:

Je zřejmé, že plnění z titulu náhrady škod nelze očekávat „obratem“ a to tím spíše, že v mnoha případech, jak bývá ostatně zvykem, budou nároky uměle navyšovány a všelijak šroubovány.

V tomto směru rozhodně nedoporučujeme jít touto cestou, a to z několika důvodů. Jednak jde o to, že, jak již bylo řečeno, nejprve musí dojít k uplatnění nároku u příslušného orgánu krizového řízení. Ten každý nárok posoudí, a shledá-li ho oprávněným, náhradu vyplatí. V případě, že nárok bude posouzen jako neoprávněný, orgán plnění odmítne. Následně tedy bude na poškozeném resortu, aby se se svým nárokem obrátil na soud. Takto uplatněný nárok bude nejprve zpoplatněn standardním soudním poplatkem podle zákona o soudních poplatcích a teprve po jeho úhradě soud nařídí jednání. Vzhledem k tomu, že lze s určitostí očekávat masivní podávání žalob, je zcela logické, že jednání soudů budou probíhat velmi zdlouhavě.

Se soudním řízením však úzce souvisí náklady na právní zastoupení, přičemž je možné, že soudy připustí, aby, z důvodu obrovského množství žalob, stát zastupovali advokáti. To ovšem v případě přemrštěných nároků žalujících bude znamenat částečné zamítání žalob a nákladové výroky v neprospěch žalujících z důvodu poměrné neúspěšnosti ve sporu. Jinými slovy, mohou nastat situace, že z přemrštěného nároku žalobce vysoudí méně, než kolik bude povinen uhradit protistraně na nákladech právního zastoupení, přičemž již předtím musel zaplatit soudní poplatek a náklady na své právní zastoupení.

Zvláštní kapitolou je potom i možnost trestněprávních dopadů takového postupu.

Zároveň bude nezbytné správně uplatnit nárok, neboť u škod do 23. 03. 2020 nelze postupovat podle zák. č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, neboť vzhledem k tomu, že krizová opatření způsobující škodu byla vyhlášena v souladu s krizovým zákonem, zcela zjevně nepůjde o nezákonná rozhodnutí. To platí pro škody vzniklé v souvislosti s krizovými opatřeními podle krizového zákona.

Bude zapotřebí, aby resorty k této problematice přistupovaly s rozvahou a maximálně zodpovědně, neboť lze očekávat důslednou obranu státu proti uplatněným nárokům, přičemž nelze predikovat, jak k uvedené problematice přistoupí soudy. Byť i v těchto otázkách již disponujeme judikaturou, je zřejmé, že rozhodnutí soudů – ať budou jakákoli – budou zpočátku napadány ústavními stížnostmi. Předpoklad úspěchu tedy lze očekávat zejména tam, kde budou správně zažalované nároky precizně zpracovány a důkazně doloženy.

Z pohledu případných nároků dle textu shora je třeba vzít v potaz, že dnem 24. 03. 2020 došlo k zásadní změně, spočívající v tom, že dne 23. 03. 2020 vláda svým Usnesením č. 280 vzala na vědomí mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 23. března 2020, č.j. MZDR 12746/2020-1, kterým podle zákona 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, nařídil prodloužení zákazu maloobchodního prodeje a prodeje služeb a některých dalších činností až na výjimky, a to na dobu do dne 1. dubna 2020 do 6:00 hod, a zároveň zrušila usnesení vlády ze dne 14. března 2020 č. 211, vyhlášené pod č. 82/2020 Sb., a usnesení vlády ze dne 15. března 2020 č. 214, vyhlášené pod č. 84/2020 Sb.

Veřejnosti byly tyto kroky prezentovány jako pouhé „prodloužení opatření vlády“, ve skutečnosti však došlo k zásadní změně.

Zatímco totiž dřívější krizová opatření byla vydána na základě krizového zákona, současné mimořádné opatření MZČR je vydáno podle § 69 odst. 1 písm. i) a odst. 2 zák. č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Toto „překlopení“ krizových opatření, která jsou textově i rozsahem stejná, z krizového zákona do režimu mimořádných opatření podle zákona o ochraně veřejného zdraví, učinila Vláda zřejmě jednak se záměrem najít východisko ze

situace, kdy v odborné veřejnosti rezonují diskuze nad platností předcházejících kroků, jednak se ale Vláda tímto krokem vymaňuje z objektivní odpovědnosti za škody podle citovaného ustanovení § 36 krizového zákona, neboť zákon o ochraně veřejného zdraví toto neřeší, když naopak v ustanovení § 97 odst. 1 věta první stanoví, že *„Náklady vzniklé plněním povinností v ochraně veřejného zdraví nese osoba, které je povinnost uložena, pokud tento zákon nebo zvláštní právní předpisy nestanoví jinak.“*

Lze tedy celkem snadno dojít k závěru, že k „překlopení“ došlo především kvůli objektivní odpovědnosti státu za škody podle citovaného § 36 krizového zákona a snahy v budoucnu jakékoli nároky poškozených odmítat s odkazem na v předcházejícím odstavci citované ustanovení § 97 zákona o ochraně veřejného zdraví.

Zdá se však, že si stát tímto krokem situaci spíše zkomplikoval, neboť důsledným rozbořem, který svým rozsahem přesahuje rámec tohoto textu, lze dojít k závěru, že MZČR tak, jak zmiňovaná mimořádná opatření vyhlásilo, založilo naopak svou odpovědnost z titulu nezákonnosti mimořádných opatření co do jejich rozsahu, resp. dopadu do svobody podnikání. Tím se však opět otvírají možnosti nároků, tentokrát podle zák. č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti státu za nezákonné rozhodnutí. Golfové resorty, které se budou domáhat nároků na náhrady škody za období od 24. 03. 2020 tedy budou mít cestu sice komplikovanější, ale až budoucí vývoj ukáže, nakolik.

Vzhledem k tomu, jakého konkrétního ustanovení bylo využito, tedy *„zákazu nebo nařízení další určité činnosti k likvidaci epidemie nebo nebezpečí jejího vzniku“*, se však dostáváme k otázce, jakým způsobem nadále postupovat v aplikaci programu Antivirus.

Nejde o nic menšího než o to, zda ve svém důsledku (při výkladu aktuálního mimořádného opatření MZČR), při uzavření resortů aplikovat program Antivirus „A“ (karanténa – zaměstnanec pobírá 60 % mzdy a příspěvek pro zaměstnavatele je výši 80 % z vyplacené mzdy) či „B“ (překážka v práci na straně zaměstnavatele – příspěvek pro zaměstnavatele ve výši 80 % z vyplacené mzdy).

V tomto směru bude rozhodující, jakou metodiku MPSV nakonec k tomuto vydá.

K programu „Antivirus“. Původní opatření, která jsou uvedena ve skupině 1 shora, jsou v desateru výslovně uvedeny jako *„Dočasné uzavření nebo omezení provozu v důsledku mimořádných opatření učiněných na základě krizového*

zákona (např. ve vazbě na usnesení vlády – posilovny, obchody s oblečením, restaurace)“.

Jak vyloženo v předcházejícím textu, tato situace skončila tím, že vláda předmětná usnesení zrušila dne 23. 03. 2020 a nyní se pohybujeme v režimu mimořádných opatření podle zákona o ochraně veřejného zdraví. Právě z toho důvodu provedlo MPSV opravu a v textu v programu Antivirus „B“ z „...v důsledku mimořádných opatření učiněných na základě krizového zákona ...“, došlo ke změně na pouhé „... z důvodu povinnosti uzavřít provoz na základě krizového opatření.“.

Zjednodušeně řečeno tedy v současné době platí, že nároky na náhrady podle programu Antivirus platí i v současnosti (zatím do 1. 4. 2020).

Není bez zajímavosti, že Usnesení vlády č. 203, vyhlášené ve Sbírce zákonů pod č. 76/2020, kterým byly „uzavřeny hranice“, doposud není zrušeno, takže tam, kde dochází k poklesu naplněnosti sportovišť, restaurací a ubytovacích kapacit cizinci, tedy ke vzniku škod, se stále nacházíme v režimu odpovědnosti státu za škody způsobené krizovým opatřením podle § 36 krizového zákona.

V každém případě je třeba vnímat, že současná situace ve státě je složitá, a (i při vědomí povodňových událostí v minulosti) prakticky bezprecedentní.

Vláda a týmy právních poradců a odborníků takřka v běhu hledají konformní postupy a řešení a z toho důvodu se situace na tomto poli neustále vyvíjí a mění a je tedy nutné neustále sledovat vývoj situace a průběžně se měnící právní rámec, například:

Stránky Vlády: www.vlada.cz

Ministerstva zdravotnictví: www.mzcr.cz

Ministerstva práce a sociálních věcí: www.mpsv.cz

Ministerstva vnitra: www.mvcr.cz

Tento materiál je třeba vnímat jako snahu o komplexnější orientaci v dané problematice a možný příspěvek ve skládance budoucích právních vztahů, o jejichž složitosti a komplikovanosti poté, co krize pomine, nemůže být pochyb.

V Praze dne 25. 03. 2020

Mgr. Karel Čelikovský, LL.M.